

בעזרת

ספר

מלחמות השם

חלק ב"ו

בירור הלכה בענין הירקות הנמכרים בשוק, בארצות הברית מאיזה השגחה שהוא, בחזקת נקי מתולעים.

קול קוראים וזהירות נגד החרדת מיליאני תולעים ג' פעמים בכל יום לכל בתי בני ישראל החרדים בכל מקומות מושבותיהם.

מראה באצבע איך שבלעיסה אחת יכולים לעבור על 50 לאווין, ובסעודה אחת מצטרפים לעשרת אלפים לאווין.

**קול קוראים ומאמרים בעניני חיזוק הדת
שיצאו לאור בבתי מדרשים וישיבות ובכתבי עת**

יוצא לאור על ידי

הוצאת אמונה - ברוקלין יצ"ו - שנת תשנ"ו

בס"ד

קונטרס

וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ

חלק א'

תוכן הקונטרס : בירור הלכה בענין הירקות הנמכרים בשוק, בחזקת נקי מתולעים, וכל שם וחניכא דאית להו, ומאיזה השגחה שיהי.

החדרת מיליאני תולעים ג' פעמים ביום לכל בתי בני ישראל החרדים בכל מקומות מושבותיהם, הורסת את חומת הכשרות להכשיל את בני ישראל במאכלות אסורות רח"ל, עיין בלב דוד להחיד"א, שבלעיסה אחת יכולים לעבור 50 לאווין, ובסעודה אחת מצטרפים לעשרת אלפים לאווין.

תשובות ודרשות, שיצאו בקול חוצב להבות אש:

אבדק"ק אודווארי

הגה"צ רבי שלוי קרויז

אבדק"ק אונגוואר

הגה"צ רבי מנשה קליין

אבדק"ק קאשוי

הגה"צ רבי רפאל בלום

הגה"צ רבי אפרים פישל הערשקאוויטש

דומ"ץ קלויזענבורג

הגה"צ רבי אהרן ווידער

אבדק"ק לינדז

הגה"צ רבי חיים יודא כ"ץ

אבדק"ק סערדעהעלי

הגה"צ רבי יודא טירנויער

אבדק"ק שומר שבת

הגה"צ רבי יוחנן וואזנער

דומ"ץ סקווירא - מאנטר'

יו"ל חנוכה ה'תשנ"ו לפ"ק

ברוקלין, נ.י. יצ"ו

שלום קרויז

אב"ד דק"ק אודווארי יצ"ו

כעת הרב בביהמ"ד בית ישעי'

מח"ס שר"ת דברי שלום ו"ח ושאר ספרים

בס"ד

ע"ד אשר שאל חור"ד בענין שהמציאו כאן באמעריקע שלא יצטרכו לבדוק מתולעים כל מיני ירקות אשר היו מוחזקים בתולעים כל הדורות, כמו שפינאטש, קרויט, קארפאל וכו' וכו', אם יכולין לסמוך על המצאות חדשות ולבטל הבדיקות, ויאכלו ענוים וישבעו בלי בדיקה, ועיקר ההמצאה שמדיחין היקרות הדק היטב ועי"ז מאבידים את התולעים כי המים מדיחין התולעים ודו"ק.

הנה מיד כשנולד ההיתר לבטל הבדיקה, אמרתי בדרשה לשבה"ג זה איזה שנים, דיש לבטל היתר זה. זהו גדר איסור שנתערב בהיתר, ודיברתי ג"כ עם הרב הדיין מנייטרא דלמה לו להתיר ספק איסור דאורייתא, וסיימתי בסוגיא דהבודק צריך שיבטל, דיש לבטל היתר של ה"בודק". אבל עמד בהתירו. אמנם כעת נוכחתי לדעת מכמה עדים נאמנים שבדקו הירקות של ה"בודק" ומצאו בהם תולעים. ונזדעזעתי איך יהינו להכשיל אנשים יראים באכילת תולעים ללא דבר, אף שמשלמים בוודאי בעד נתינת ההכשר מ"מ איך שייך להתיר תולעים ואפילו ספק תולעים בשביל הפסד ממון. אבל אין דרכי ואין כוחי לצאת למלחמה. ועוררתי כמ"פ את הרב יצחק גליק נ"י ודחה אותי בקש. וכצחוק היה בעיניו בעווה"ר ואינו מתיירא בכלל שמא נכשלים אחינו בני ישראל באכילת תולעים ע"י ההכשר של ההתאחדות הרבנים. אמרו לי כמה רבנים, שהם חשבו שהשם "בודק" פירושו שבדקו את הירקות בידי אדם, אבל לא סתם המצאה להדיחם במים קרים. לכן עתה נתעוררתי ממנו ומשאר בעלי הוראה, ואמרתי לברר קצת דעתי העני' אולי ירחם ויבטלו ההכשר של ה"בודק".

הנה פסקינן ביר"ד סימן קפ"ט אם היתה לאשה ווסת קבוע, ושינתה ליום אחר, ואח"כ חזרה לראות בווסת הקבוע הקדום, חזרה הווסת הקבוע למקומה ויש לחוש לה, א"כ הני ירקות יש להם חזקה להיות בהם תולעים. ועשו המצאה לבטל החזקה של התולעים, ועתה כי מצאו בהם תולעים, חזרה החזקה קמייתא שיש בהם תולעים גם אחר עשיית ההמצאה, ואין לאוכלם בלי בדיקה, כמו שנתחזק מעולם לאכול רק ע"י בדיקה.

ועיין בטו"ז בש"ע יו"ד סימן פ"ז גבי חלב שקדים דאפילו כשיש חשש דרבנן מ"מ צריכין להניח שם שקדים, וכתב בזה"ל "דכל מאי דאפשר לן לתקוני מתקנינן" עיי"ש, וכ"ש בנידון דידן בדבר שיש לחוש לאיסור דאורייתא ויש עצה לתקנו ע"י בדיקה כנהוג מעולם, בוודאי אין לסמוך ולהתיר בלי בדיקה, ולבטל הקרא דאל תטוש תורת אמך, וכן מצינו בהרבה מקומות שיש לתקן שלא יבואו לידי איסור דאורייתא, ועיין בשו"ת אגרות משה חיו"ד סימן כ"ח במיני ירקות שהיו תמיד מוחזקין בתולעים והמציאו איזה מין ששופכין בקרקע קודם הזריעה שלא יצמיחו עם התולעים. מ"מ מסיים כיון שמה שאין בהם תולעים הוא ע"י מעשה חדשה, חשיב כאילו הוא רובא דתליא במעשה ואיתא בבכורות דף כ' שיש לחוש שמא לא נעשה המעשה כראוי. לכן יש להצריך בדיקה לכתחילה לבדוק לבטל התולעים ע"י מים וכדומה, בוודאי יש לחוש שלא עשו כראוי, ובפרט שנתגלה שיש בהם תולעים גם אחר הבדיקה, בוודאי אין לסמוך על החדשות, וכמו שאומרים העולם בשם החת"ס חד"ש אסור מן התורה. ושייך בזה לומר חכמים הזהרו בדבריכם, כי שמעתי מנשים כשרים שאומרים גם אנו יכולין להדיח הירקות הדק היטב להעביר התולעים וכשלו גם היראים המדקדקים בכשרות שיאכלו תולעים.

ידוע שהמציאו קומפיוטע"ר לבדוק סת"ם ונתגלו הרבה חסרונות. ונתגלה כי ע"י הקומפיוטע"ר יש בדיקה יפה. מ"מ הסכימו הרבנים הגאונים שליט"א דגם צריכים בדיקה ע"י סופרים בני אדם כשרים. ולבסוף כיון שאפשר לברר ביותר מניחים לבדוק גם ע"י קומפיוטע"ר, בפרט ס"ת חדשה שלא קראו בה מעולם, שאין לו עוד חזקה שקראו בהם כמה פעמים בלי קומפיוטע"ר, ובנידון דידן ע"י ההמצאה יצאו להתיר בלי בדיקת אדם ירקות שנתחזק בהם תולעים מעולם, כדי להקל לנשים לאכול ולבשל ירקות בלי בדיקה. האיך ירבהו מורי הוראה נערים לבטל דברי הרבנים הזקנים שבכל הדורות ולהמציא היתר שנתערב באיסור, ולא לחוש לחשש איסור דאורייתא שמא יש בהם תולעים, בפרט שנמצאו כמה פעמים בהם תולעים, מ"מ רוצים דוקא להשאר בהיתרם.

ידוע מה שכתב הישמח משה על הקרא זה קרבן אהרן, חביב קרבן אהרן כקרבנות הנשיאים, אף דקרבנות הנשיאים היה רק פעם אחת והדרך הוא אם מקיימים מצוה בראשיתו עושים אותה בהתלהבות ומעט מעט נתרשל, ואהרן הכהן לא נתרשל כלל תמיד רק עשה תמיד המצוה כבראשיתו. אם כן כל שכן בהני המצאות, בודאי יתרשלו יום יום כידוע, עיין בגמ' ביצה שהחמירו ביו"ט שני של גליות דשמא ישתנה וישכחו היו"ט לכן יש לקיים מנהג אבותינו

בידינו, ועיין עירובין דף י"ג תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר השרץ בק"ן טעמים, ועי' בתוס' שם.

ונ"ל דלהכי עשה היתר בק"ן טעמים אע"פ שאינו שוה כלום, כדי שידעו הדור האחרון דלהתיר דבר שהיה מוחזק מעולם לאיסור אף שיש להתיר ע"י פלפול או המצאה חדשה אין לזוז ממנהג אבותינו ואמותינו, ואמרו חז"ל ביבמות אפילו יבא אליהו לומר נגד המנהג אין שומעין לו... ועיין בחת"ס אר"ח סימן כ"ג עלינו להוסיף גדרים וסייגים, ועיין שיטה מקובצת ביצה ד"ל ובשלה"ק דבכל דור ודור צריכים גדרים וכו' ולא להתיר בלי הפסד ובלי טעם תולעים ולבטל הקרא אל תטוש תורת אמך, ומנהג היראים.

ויש להאריך בזה הרבה, אבל לענ"ד לע"ע די בזה כי אין מזרזין אלא לזרזין. ובאתי רק לעורר, ואקוה שיבטלו ההכשר מבידיק"ה שלא להכשיל כלל ישראל. בפרט כי ההכשר יצא בשם התאחדות הרבנים. ולדעתי אין שום רב מההתאחדות שהתיר לאכול הדברים הצריכין בדיקה מעולם בלי בדיקה.

ואם אינם רוצין לבטל ההכשר, אז עכ"פ יודיעו בהעתונים דהירקות הקרויין "בודק" צריכין בדיקה, ובלי בדיקה בידי אדם אין לאוכלם, רק כי הני ירקות בניקל לבדוק כי עשו פעולה לבער התולעים. אבל יוכלו למצוא תולעים גם אחר הדחת המים, לכן צריכין בדיקה קודם האכילה בביתם. וא"כ שפינאט"ש וכדומה שחותכין לדקי דקות ואי אפשר לבדוק, אין לקנות ולאכול.

ואם אינם רוצים רק להשאיר בהיתרם אז יטלו מהבדיקות הכתב שכשר ע"י התאחדות הרבנים רק מי שרוצה להשכירם יכתוב רק שמו של הרב המשכיר אבל לא יזכר עליהם שם התאחדות הרבנים.

כנלענ"ד,

יום א' לסדר "אל תונו איש את אחיו"

בס"ד

מנשה הקטן

אבדק"ק אונגוואר ור"מ דישיבת "בית שערים"

ברוקלין, נ.י.

ח"י למט-מנים ד' בשבת התשנ"ה בניי יצו"א.

מע"כ ידידי הרה"ג וו"ח פרי עץ הדר בנש"ק
כולו אומר כבוד כש"ת הרב . . . שליט"א
מגדולי התורה בכולל דישיבתנו הקדושה.

אחדשכ"ת בידידות בענין בדיקת עלי חסה ושאר ירקות
פה המוחזקים שנמצאים בהם תולעים ועכ"פ הו"ל מיעוט
המצוי שצריכין בדיקה כיצד יעשה והראת לדעת שנחלקו בזה
שני רבנים הרה"ג ... כתב שצריך לבדוק כל עלה ועלה ושכנגדו
חולק עליו ועשה הלכה למעשה שדי לרחוץ היטיב הירקות
באופנים שידוע לו וברחיצה זו מסיר רוב מהתולעים ונשאר רק
מיעוט שאינו מצוי שאינו צריך בדיקה עוד והמציאו לה שם
נאה שקורין לו "בודק" (ובאמת הי' להם לקראת לזה רחיצה,
או נטילה על שם נט"י, או טבילה, או זריקה שמקלחין וזורקין
המים) ומפרסמין ומוכרין ירקות כאלו בשם בדוקין בטענה
שדי להסיר ולעשות ממיעוט המצוי על מיעוט שאינו מצוי ואז
כבר מותר לאכול ודימה זה למיעוט שאינו מצוי בבהמות
וטרופות וכגון י"ח טרפות בבהמה שאף שצריך לבדוק אחר
הריאה משום דהו"ל מיעוט המצוי ואפ"ה אינו צריך לבדוק
אחר המיעוט שאינו מצוי.

ולפענ"ד מתחלה עלינו לקבוע שכ"ע מודים שחסה ושאר
יקרות פה מוחזקים בתולעים, וכיון דפשוט שהירקות
מוחזקים בתולעים הדין פשוט דצדקו דברי האומר דצריך
בדיקה כל עלה ועלה ואין לסמוך כלל על רחיצה זו מה
שקוראין בדיקה לרחיצה, דכל דבר שנתחזק באיסור צריך
בירור גמור להוציאו מחזקת איסור ולא די מה שממעט
באיסורו ומעמידו לפי דעתו על מיעוט שאינו מצוי דמי התיר

לאכול המיעוט שאינו מצוי, וכיון שכבר נאסר מדין מיעוט המצוי צריך להוציאו מחזקת איסור שלו וזה א"א באופן שנעשה מעשה להוציא חצי האיסור ואפ"י לשליש ולרביע לא שמענו, ופשוט דירקות כחזרת ושאר ירקות מוחזקים הם בתולעים בכל מדינות.

וז"ל הערוך השלחן יו"ד פ"ד סעי' ס"ב עוד כתב (החכ"א כלל ל"ח) הירקות בכל המדינות מוחזקים בתולעים וכן ירק שקורין פעטרוסקא וקימ"ל ועשב שקורין הויפט או קאפ קרויט ושאר כל מיני ירקות מוחזקין בתולעים ואסור לאכלן בלי בדיקה, וכן מיני סאלאטין וכו' אבל ירק קרויט שמעמידין אותו בכבישה לכל החורף בהם הרבה תולעים ברוב השנים ובדקין כל עלה ועלה בפ"ע פעמים ושלוש ואח"כ חותכין אותן ומעמידין לימות החורף. ואת זה נסינו וראינו שאותם העלים הבדוקים אם לא יחתכו אותם באותו היום להעמידם בכבישה במלח בכלי כנהוג אם יניחו את העלים עד למחר יתהוו בהם עוד תולעים ורוחשים ופורשים מעלה לעלה גם על המקום שמונחים שם והחיוב לברור מחדש וכן נהגתי בביתי עכ"ל.

הנה כתב להדיא דכן ההלכה דבכל מדינות הירקות מתולעים ובחזקת מתולעים וצריכין בדיקה פעמים ושלוש כל עלה ועלה, ואדרבה הוסיף לפסוק שאם לא בשלו או מלחו הירקות לאחר הבדיקה והניחו ליום אחר צריכים בדיקה שנית מחדש כל עלה ועלה ולא נימא דנסמוך דודאי עוד לא הוי מיעוט המצוי, ובאמת כי דבר חדש זה דברתי עם אחד מהמייצרים את הירקות שכן הוא הטבע שאפ"י היום נברר את כל התולעים אם נחזיק אותו ליום או יומים יחזרו וירכשו בו תולעים, או שיש מיני ביצים של תולעים שעדיין לא יצאו ולאחר יום יצאו לאויר העולם ולכן אפשר למצא שנית אם לא בשלו הירקות מיד.

וכן מבואר בש"ע במחבר וברמ"א יו"ד סי' פ"ד ס"ח כל מיני פירות שדרכן להתליע וכו' הלכך הבא לבשל לאחר י"ב

חודש פירות שהתליעו יתנם לתוך מים צוננים המתולעים והמנוקבים יעלו למעלה ואחר כך יתנם בקדרת מים רותחים שאם נשאר בו תולעת ימות מיד, הג"ה ולא מהני בהם אם בדק הרוב אלא צריך לבדוק כולם דהוי מיעוט דשכית, וכתב הש"ך ס"ק כ"ח שם וכל שמצוי אין סומכין על בדיקת הרוב ודומה לבדיקת הריאה בר"ס ל"ט שהוא מיעוט המצוי ואין סומכין המקצת על בדיקת הרוב וכ"כ הרשב"א שם עכ"ל ועיין פמ"ג.

וכן מטין דברי המחבר להדיא שכתב פירות שהתליעו יתנם לתוך מים צוננים המתולעים והמנוקבים יעלו למעלה, ואחר כך יתנם בקדרת מים רותחים שאם נשאר בו תולעת ימות מיד, ולכאורה למה ליה להניח אחר כך בקדרת מים רותחים כיון שכבר הניחם במים צוננים וצפו למעלה המתולעים והמנוקבים א"כ כבר יצא ממיעוט המצוי שהרי לא חש אלא שאם נשאר תולעת ותולעת משמע תולעת אחת ולא כתב תולעים ולמה לן למיחש לה כלל אלא פשוט דכיון דמתחלה הי' מצוי ונתחזק בתולעים אף כשנתנן במים צוננים וצפו למעלה הוציא וביירר המצוי ולא נשאר אפילו רק אחד שהוא מיעוט שאינו מצוי מ"מ לא הותרו לבשל עד שיברר ויוציא הכל וע"ז הוסיף הרמ"א ז"ל ולא מהני אם בדק הרוב אלא צריך לבדוק כולם דהוי מיעוט דשכית והוסיף הש"ך וכל שמצוי אין סומכין על בדיקת הרוב ומבואר דכיון דהאיסור מצוי הוא אז צריך לבדוק הכל ולא די במה ששותף את החסה ומקליש האיסור ולא נשאר אלא מיעוט שאינו מצוי אלא כיון דמעיקרא הו"ל מיעוט המצוי ונתחזק כן לא מהני להתיר ע"י שטיפת מים וכיבוס עד שיבדוק כולו והיינו כל עלה ועלה כמ"ש הרמ"א אלא צריך שיבדוק כולם וזה נראה פשוט מאד.

וקצת דמיון עוד מבדיקת חמץ שאם בדק חמץ ולא הניח פיתותי לחם ובדק או הניח ומצא כמה שהניח יצא אבל אם נאבד אחד מהפיתות צריך לחזור ולבדוק כל הבית כולו שנית או עד שימצאנו, ופשוט שאפי' חזר ובדק ומצא פיתת לחם בבדיקה שנית ומכיר שאין זה שנאבד לא די בזה אלא

חייב לבדוק עד הסוף או עד שימצא הנאבד ואפשר דכה"ג כיון שמצא בבדיקה שניי אפילו מצא הראשונה מ"מ יבדוק כל הבית שהרי נתברר שלא בדק יפה לראשונה, וגם לא מהני אם ירחץ הבית במים ולא יפטר מבדיקה בשביל זה אלא צריך לבדוק, וכיון דהבית בחזקת אינו בדוק חוזר ובודק, ויש להביא ראיי ג"כ מס"ת שמצאו בו טעות שנאבד בו המקום ונתערב עם אחרים או שתקן אות ולא יודע אם זה היא שנאבד.

ומה שרצה להביא ראיי מיי"ח טריפות דהו"ל מיעוט שאינו מצוי ולא חייבו חכמים בדיקה, לא דמי כעוכלא לדנא, והמערב אלו הו"ל כמערב כלאים, חדא דלא דמי טריפות בהמה כלל לירקות דהרי טריפות בהמה מדינא סומכין ארוב דרוב בהמות כשרות הן ומה"ת השוחט בהמה אינו צריך לבדוק כלל לא הריאה ולא אחר שאר י"ח טריפות אלא דחכמים תקנו לבדוק הריאה כיון שראו שיש מיעוט המצוי שנקבה הריאה או שאר טריפות וכיון שאפשר לבדוק לא סמכו גם בזה ארוב אלא תקנו בדיקה היכא דאפשר, ולכן באמת מי שבשוגג נאבדה לו הריאה וכיוצא בו הבהמה מותרת באכילה דסומכין ארובא וליכא כאן איתחזק איסורא, אבל תולעים הנמצאים בירקות ופירות איסורא דאורייתא ועכ"פ איסורו מחמת עצמו וחייב לבדוק אחר התולעים מדינא כמו בכל היכא דאיתחזק איסור שאסור לאכלו עד שיתברר ההיתר בבירור ולא די מה שנמעט קצת ונעשה ספק מאיתחזק דכל שאיתחזק איסור חייב לבדוק עד שיצא הספק ויהי ודאי כשר.

ועוד דמה שאינו צריך בדיקה לאחר י"ח טריפות משום טירחא ובמקום טירחא לא גזרו היינו דוקא בשני איסורין נפרדין, ולא איתחזק איסורא כלל במיעוט הנ"ל, ושפיר לא הטריחו חכמים לבדוק אבל היכא דכבר תקנו לבדוק או שמדאורייתא חיוב בדיקה, אינו יוצא מאיסורו עד שיבדוק לגמרי. ולמשל טריפות הריאה מצוי הוא בבהמה ולכן תקנו חז"ל לבדוק הריאה ונקיבת הטחול אינו מצוי ולא תקנו לבדוק אחר נקיבת הטחול, ועיין ירושלמי ובתוה"ב להרשב"א שער ו'.

שכתב ג' טעמים שהצריכו לבדוק הריאה אבל פשוט דבדיקת הריאה צריך לבדוק כל הריאה ולא נאמר למשל שיבדוק רוב הריאה ושוב המיעוט הו"ל מיעוט שאינו מצוי וכשר אלא כיון שיש חיוב בדיקה על הריאה לבדוק צריך לבדוק כל הריאה וכן צריך לבדוק אחר כל הטריפות המצוים בריאה לדעת כמה שיטות.

והגם שרוב ריאות אינם נמצאות טריפות מ"מ כיון דהוי מיעוט המצוי, וכן לא נסמוך בדיר אחת שישחטו עשרים בהמות ויבדקו הריאות ויהיו י"ט כשרות ונסמוך כבר על שאר הבהמות שהם מיעוט שאינו מצוי ולא נבדוק אלא כיון שטריפות הריאות מצוי צריך בדיקה בכל ריאה וכל הריאה ולא חצי" או רובה, וטריפות נקיבת קרום של מוח וכיוצא בו שאינו מצוי אין צריך בדיקה. ועיין רמ"א יו"ד סי' ל"ג וסי' ל"ט וכן כתבו האחרונים עיין פמ"ג ומשכנות יעקב ועוד במקומות שעיי' סיבה הכבשים נמצאים תולעים במעיהם שחייבים לבדוק הכבשים ולא לסמוך על רוב.

וכבר ראיתי לרבינו הגדול כ"ק מו"ז בבית שערים יו"ד סי' קל"ה לישב שיטת רבותיו של רש"י שהיו מטריפין בנאבדה הריאה ורש"י הקשה אתמול אכלנו מחלבה ועכשיו וכו', ות"י מרן ז"ל לפי ג' טעמי הרשב"א לבדוק הריאה דאף רבותיו ז"ל מודים דאף שהוא מיעוט המצוי אזלינן בתר רובא בחיים של בהמה רק דבאמת היה ראוי לבדוק אחר כל ח"י טריפות דכל היכא דאיכא לברורי מבררין אלא שהוא טירחא גדולה והוי כליכא לברורי, אמנם באבר אחד דליכא טירחא ואיכא לברורי שפיר אמרו חכמים לבדוק הריאה ולברר אלא דאם אין סברא לחלק בין ריאה לשאר אברים יהיו דברי חכמים כחוכא לבדוק הריאה ולא יבדוק שאר אברים ועיין מג"א סי' תרפ"ח בשם מהרמ"פ ובפמ"ג בפתחה לסי' ל"ט, אבל כיון שיש ג' טעמים לחלק בין ריאה לשאר אברים שוב אמרינן בריאה כיון דאיכא לברורי מבררין, ולפ"ז לא קשה קושית רש"י אתמול אכלנו מחלבה וכו' שהרי כתב הש"ך בסי' י"ח סקכ"ה לחלק בהא

דנאבד הסכין לאחר שחיטה פגום דכשר ובין לא נאבד ומצא פגום לאחר שחיטה דשם כיון שנאבד כבר יצא בחזקת היתר לכן מוקמינן ליה בחזקה דהתירא ואמרינן דלמא שבר בו עצמות אח"כ ולא אדעתיה משא"כ בסכין שלפנינו וצריך בדיקה לא יצא מעולם בחזקת היתר לכן דוקא אם ידעינן בודאי שנפל על חודו ע"ש קרקע קשה כשר אבל מספק אין תולין לומר שנפל על חודו ע"ש וא"כ לק"מ דאתמול (בחי' הבהמה) שלא היי אפשר לברורי לכן אכלנו מחלבה דהיכא דליכא לברורי סמכינן ארוב אבל היום ששחטה ואפשר לברורי חל עליו לברר וכיון שלא בירר מחמרינן לאסור אף בנאבדה הריאה שהרי היי מוטל עליו החיוב לברר מיד בפתיחת הבהמה שלא להעלים עין מן האיסור וכטעם גי' של הרשב"א משא"כ בסכין שלא היי יכול לידע מיד עד שיבדוק ויכון שנאבד קודם בדיקה יצא בהיתר ע"כ ע"ש.

ולדידן מיהו מבואר מה שלפנינו דודאי שאם היי לנו מין חסה וירקות שאינו מצוי בו תולעים כלל סמכינן לאכול בלי בדיקה ואף שאפשר ברחוק מאד נמצא בו תולעת הוי"ל כמיעוט שאינו מצוי אבל כיון דהאי חסא שמדברין מהם ומהמונס וכ"ע מודי שנמצאים בו תולעים וכיון שנתחזק במצוי בו תולעים לא די בשטיפת מים וכיוצא בו למעט המצוי ולהעמידו על שאינו מצוי דכיון שכבר איתחזק בחזקת איסור מכח מצוי אז כבר צריך בדיקה להוציאו מחזקתו ולא מהני מה שממעט התולעים ממצוי למיעוט שאינו מצוי, אלא צריך בדיקה עד שידע ודאי שאין בו תולעים. וראוי עוד לחי' זה מדברי המג"א א"ח סי' תל"ז סק"ד שכתב דהא דאמרינן היכא דאיכא לברורי מבררינן היינו דוקא אם היי לו פעם אחד חזקת איסור ובא להוציאו מחזקתו ע"י חזקה או רוב אז צריך בירור גמור אבל בח"י טריפות שלא היי לו חזקת איסור א"צ לברר ולכן לא בדקינן ע"ש ועיין ב"ש א"ח סי' קל"ה שם ד"ה אך נראה, הכ"נ כיון שנתחזק איסורא במיעוט המצוי שוב צריך בדיקה ולברר

והיינו בירור גמור מכל עלה ועלה ולא די במה שמכבס במים או כיוצא בזה כנלפענ"ד.

וכל זה כתבתי לפי דעתם דכיבוס במים מהני אפילו בשרצים חיים, אמנם לפענ"ד בעצם דין כיבוס במים לא מהני לתולעים שהם אחוזים בירקות או בחסה וכיוצא בו שאדרבה הבע"ח מחזיק עצמו ולפעמים אף השרץ היא נאכל בפנים הירקות ולכן צריך דוקא בדיקה בעין ולכל עלה ועלה. וכן ראיתי שוב בח"ס סי' ע"ז הובאו דבריו בפת"ש ה"ל תולעים הנ"ל שכתב דרחיצה במים לא הוי תיקון גמור ולא מועיל רק במילוען מתים להסיר אותם היכי דא"א לבדוק אבל במילוען חיים צריך להטריח ולבדוק וכמ"ש וז"ל אע"פ שאין זה תקון גמור (כלומר מש"כ אך ירחצו היטיב לתקן מה דאפשר היכא שכבר מת הרחש לאחר ששה חדשים) דא"כ אפי' במילוען חיים נמי טורח בדיקה למה ירחצו במים אע"כ אין זה תקון בטוח וכו' ע"ש הנה כתב להדיא דבמילוען חיים לא סגי רחיצה אלא בעי טורח בדיקה וטורח בדיקה היינו כל עלה ועלה ופשוט.

ואדרבה אומר אני דכיון דהחסה נחתכת קודם הרחיצה הנ"ל א"כ אין לו עוד תקנה כיון שנחתך לחתיכות קטנות וא"א שוב לבדקו והרחיצה לפענ"ד שלא מהני כלום בענין בדיקה וח"ו להקל באיסורי דאורייתא שכל כך החמירו רבותינו שאפילו הרבה פוסקים לא סמכו על בדיקת נשים כידוע שיטת המהרש"ל ביו"ד ועוד פוסקים אגן נסמוך על איזה שחור שזורק המים ורוחץ החתיכות יחד וטובל השרצים במים חס מלסמוך על זה ולקראתו בדוק והסומך על זה הרי זה אוכל ומאכיל טריפות שקצים ורמשים ח"ו.

שוב מצאתי שגם בשו"ת איגרות משה יו"ד סי' כ"ח בירקות מוחזקים בתולעים לא מהני מה ששופכין בקרקע שלא יצמיחו תולעין כיון שהוא דבר התלוי במעשה שמא לא עשו המעשה כראוי (כבבכורות דף כ"ו) ואין לסמוך על בדיקות כאלו

כ"ש שאיו לסמוך שע"י שטיפת התולעים ורחיצתם במים ואין אחד רואה אם נפלו או לא נפלו ואו שנתרחצו ממקום אחד והלכו למקום אחר שהרי החסה שם כמו שהם חותכין הוא בלי בדיקה שיצאו התולעים אין זה דין בדיקה כלל וחיוב על האוכלם לבדקן כראוי עלה ועלה כמו שראינו מימות עולם ושנות דור דור כנלפענ"ד.

והרבה יש להתאונן ולהצטער על שנעשה כעת זלזול באיסורים וספק איסורי דאורייתא שהתורה החמירה בה יותר מודאי וכבר אמרו חז"ל דעל ספק עבירה חמור יותר וצריך תשובה יותר מודאי שהרי חטאת בת דנקא ואשם בשתי סלעים, ועיין רבינו יונה באיגרת התשובה (אות ק) זה כלל גדול בתורה כל דבר שאינך יודע אם הוא מותר או אסור, הרי זה אסור עליך עד שתשאל לחכם ויאמר לך שהוא מותר, ועיין ברכות ל"ה ע"א אסור לו לאדם ליהנות מעוה"ז בלא ברכה אמר רבא מאי תקנתיה ילך אצל חכם מעיקרא וילמדנו ברכות כדי שלא יבא לידי מעילה, ועיין פתשגן הכתב שם.

וגדולה מזו אמרו ז"ל (חולין דף נ"ג) וברמב"ם פי"א מהל' שחיטה ה"ב וגם נתבאר בהל' מאכלות אסורות דכל ספק טריפה אפי' טריפה שנולד ספק טריפות שאפשר להתברר שימתין כ"ד שעות או כיוצא בו לא זאת שאסור לאכול אלא אפי' למכור לנכרי בתוך זמן זה אסור שמא ימכרנה לישראל ועכשיו נהפוף ודור תהפיכות המה שמעולם טוענים עד שלא נתבאר האיסור הוא היתר וכל ספיקות עושים ומספקין ומתחילה עושה ספק דאורייתא וממילא הו"ל אח"כ הפסד מרובה והו"ל עוד ספק והו"ל ס"ס וממילא נעשה מהספק דאורייתא איסור דרבנן ואח"כ מאיסור דרבנן עושין ספד"א והפסד מרובה והרי היתר גמור ויאכלו ענוים וישבעו מירוקות מלא תולעין וכיוצא בו אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר, ולכן הני ירקות לא זאת שאסור לאכול ירקות אלו עד שיבדוק אלא אפי' למכור לנכרי אסור שמא ימכרם לישראל מלבד שאם יסירו הכתב הכשר, ובזה הנני ידידו דושכ"ת בלב ונפש, מנשה הקטן

מנשה הקטן

אבדק"ק אונגוואר ור"מ דישיבת "בית שערים"

ברוקלין, נ.י.

כ"ד למט-מנים התשנ"ה בני"י יצו"א

רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אבינו

שבשמים וכו'

ה"ה כש"ת הרב . . . שליט"א

לייקווד נ"י

אחדשכ"ת יסלח לי על שלא אוכל לתוארו כי חזיתא דמר לא ידענא ויקבל כל הכבוד הראוי לו. בקשר להשיחה טעלפאנית אשר צלצל אלי בענין בדיקת עלה חזרת שהם מוחזקים במיעוט המצוי בתולעים ועיין בערה"ש יו"ד סי' פ"ד דכל הסאללאט וחסה וחזרת בחזקת מתולעים הם, בכלל מדינות, וז"ל הערוך השלחן יו"ד סי' פ"ד סעי' ס"ב עוד כתב (החכ"א כלל ל"ח) הירקות בכל המדינות מוחזקים בתולעים וכן ירק שקורין פעטרוסקא וקימ"ל ועשב שקורין הויפט או קאפ קרויט ושאר כל מיני ירקות מוחזקין בתולעים ואסור לאכלן בלי בדיקה, וכן מיני סאלאטין וכו' אבל ירק קרויט שמעמידן אותו בכבישה לכל החורף בהם הרבה תולעים ברוב השנים ובודקין כל עלה ועלה בפ"ע פעמים ושלוש ואח"כ חותכין אותן ומעמידן לימות החורף.

ואת זה נסינו וראינו שאותם העלים הבדוקים אם לא יחתכו אותם באותו היום להעמידם בכבישה במלח בכלי כנהוג אם יניחו את העלים עד למחר יתהוו בהם עוד תולעים ורוחשים ופורשים מעלה לעלה גם על המקום שמונחים שם והחיוב לברור מחדש וכן נהגתי בביתי עכ"ל. הנה כתב להדיא דכן ההלכה דבכל מדינות הירקות מתולעים ובחזקת מתולעים וצריכין בדיקה פעמים ושלוש כל עלה ועלה, גם הוסיף לפסוק שאם לא בשלו או מלחו הירקות לאחר הבדיקה והניחו ליום

אחר צריכים בדיקה שנית מחדש כל עלה ועלה ולא נימא דנסמוך דודאי עוד לא הוי מיעוט המצוי.

ומעכ"ת רצה לומר דסגי לבדוק עד שיוסר המצוי לאינו מצוי ואז מותר אפילו לכתחילה ושכנגדו חלק עליו ומעכ"ת הביא רא"י משאר י"ח טריפות דאפילו לכתחילה לא בעי בדיקה והגם שהריאה צריכה בדיקה, וגם יצא בכחה דהתירה בכבוש ורחיצה על ידי מים לשם בדיקה.

ולפענ"ד דתרי עניני נינהו וכמ"ש לו על הטעלי די"ח טריפות מעולם לא הוחזקה בבהמה זו ולא נכנסה בספק ולכן לא בעינן בדיקה אבל חזרת שנכנסה בחזקת טריפה מכח מיעוט המצוי לא יצא מידי חזקתו רק על ידי בדיקת כל העלים עלה עלה לבד ולהוציא את כל האיסור לפי ראות עיני בשר ודם. (והגם כי כבר כתבתי בזה תשובה לתלמידי היקר ואשלח לו צילום מזה) והנני לברר יותר בשו"ת הרשב"א ח"א סי' קי"ג שאלת באשה שבדקה ירקות ומצאת בהן תולעים ואחר ששלקן מצאה עוד בהן שלשה תולעים ויש מי שמתיר את הכל בבדיקה כיון שהשאר בטל בששים וכ"ו, תשובה רואה אני בזה לאיסור וכן אנו מורים בכל יום ולא מן הטעם שאמרת שאין אני רואה בזה ענין תרי זימני וכ"ו אלא עקר הענין שכל שנמצאו תולעים מרובים בקדרה בין בפעם אחת בין בהרבה פעמים צריכים בדיקה יפה שהרי הוחזקו הירקות אלו בתולעים וכל שהוחזק צריך בדיקה לצאת מאותה החזקה וכשהן חיינן יש להן בדיקה יפה אבל במבושלין ומבולבלין אי אפשר לבדקן ולפיקן אסורין שצריכין הן בדיקה ואין להם. עוד אמרת מנין לנו מן ההלכה שצריכין לבדוק הירקות, דעת שזו הלכה רווחת בישראל ומפורש בגמ' שכל דבר שהרחש מצוי בו אסור לאכלו ולשתותו עד שיבדוק וכדאמר שמואל הני תמרי דכדא בתר תריסר ירחי שתא שרו דאלמלא תוך תריסר ירחי אסירי בלא בדיקה מפני שמין התמרין מוחזקין ומצויין להתליע ע"ש.

למדנו מדברי הרשב"א שני דברים חדא דכל דבר שהחזק בתלעים מכח שמצוי להתליע הרי הוא אסור לאכול עד שיבדוק וכל שהחזק צריך בדיקה לצאת מאותה חזקה, והרי ברור מילל רבינו הרשב"א ז"ל לחלק בין דבר שהחזק בתולעים ושנמצאו שם תולעים ובין דבר שלא החזק באיסור וכל דבר שהחזק כבר באיסור אינו יוצא מידי איסורו לעולם עד שיבדוק שלא נמצא שם האיסור אם אפשר ואם א"א עוד לבדוק נאסר המאכל וחייב לזרקו או למכרו לעכו"ם מעט מעט שלא יכשל ישראל, ולכן פשוט החילוק בין י"ח טריפות שמעולם לא החזקה בהמה זו בחזקת איסור מ"ח טריפות לא חייבו חז"ל לבדוק אפי' לכתחילה מחמת טירחא יתירה אבל היכא דהחזק במציאות ואפילו מיעוט המצוי אינו נותר רק אם יבדקנו לגמרי ולא למחצה ולשליש ולרביע.

והשנית) גדולה מזו דאפילו היכא דכבר בדק כראוי ע"פ התורה אלא שלאחר הבדיקה מצא עוד במאכל ג' תולעים הגם שכבר לאחר הבדיקה לכ"ע הו"ל מיעוט שאינו מצוי ואפי' מיעוטא דמיעוטא שהרי בדק כבר והוציא מה שמצוי ואם לא מצא עוד מותר לאכול לכתחילה מ"מ אסור לאכול עד שיבדוק שנית כל הירקות ואם אינו יכול לבדוק כגון ששלקן הרי המאכל אסור ואינו בטל בששים וחייב לשפכו ולאחר השלקתן א"א עוד לבדוק.

ועוד בו שלישיה) השמיענו הרשב"א ז"ל דירקות דוקא כשהן חיינן ושלמים יש להן בדיקה יפה אבל במבושלים ומבולבלין אי אפשר לבדקן ולפיכך הם אסורין שצריכין בדיקה ואין להם, ולפי"ז הירקות שחותכין אותן לחתיכות קטנות (שרעדאן בלע"ז) ורוחצים אותן לאחר החיתוך במים רבים, לא די שאסורין בלי בדיקה שהרי נתחזקו בחזקת מתולעים אלא אפילו אין להם בדיקה שוב כיון שמבולבלין ואין בדיקה מהני להם ואף שהרשב"א כתב מבושלים מ"מ אם עשה כן לירקות חיינן ובלבן ג"כ א"א לבדוק ונאסרו וחייב לזרקן ואם נתבשלו במאכל חייב לשופכן עם המאכל.

ולפענ"ד מי שלקח ירקות אלו ונתברר לו שצריך לבדוק וא"א לו לבדוק אז חייבין להחזיר לו הכסף שמכרו לו דבר איסור שצריך לזרקו, ולא מיבעיא אם עדיין לא אכלם דיכול לחזור המאכל כמבואר בח"מ סי' רל"ד ס"ד שאין בהם דין מכירה כלל, אלא אפילו כבר אכל חייבין להחזיר לו הכסף שהרי אכל איסורים ושרצים איסורי דאורייתא הם ונפשו של ישראל חותה מאיסורין ואינו נהנה כמבואר בח"מ סי' רל"ד וי"ל קצת דעכ"פ ספיקא דאורייתא הוי.

ומה שיצא להתיר שע"י רחיצת המים מוציא מידי תולעת באמת כי לפענ"ד אדרבה הרי כבר הבאתי בתשו' שניי שמרן הח"ס כתב דרחיצת מים לא מהני, וכעת ראיתי בשו"ת חינוך בית יהודה סי' נ"ו בדין תולעין הנקראים מילבן אם יש תקנה ברחיצה או לא, ויש שאמרו שבקצת מקומות התירו ברחיצה ואח"כ אוכלין הפירות, והשיב הגאון ז"ל תשובה אין ספק שעדות שקר מעידים, החוש מעיד כי לא יוכל נקיון ולשווא צריך צורך כי תרבה נתר ובורת א"א להסירם, וכו' שהחוש הראות נלאה להביטם כי אם בטורח גדול ונגד השמש ואין להם תקנה אלא למכור לנכרים מעט מעט וכו', ודינו כשחט עז שיצא דם דאסור למכור חי לעכו"ם וכן ספק דרוסה וכו' כן הוא בכנימי הגע עצמך אם נמצא מילבן ואח"כ לא ימצאו עוד וכי שרי'.

ומ"ש מעכ"ת שאינו מפורש כ"כ בפוסקים ובש"ס תמה אני והרי הוא מפורש בתורה ד' וה' לאוין שרץ השורץ על הארץ ואם שייך רחיצה לטהרם יפול איסור זה בבירא כי מה לי חטין או שעורים או קטניות או פירות, וגם החוש יעיד שמפני קטנותן נדבקין בפירות ואינן נרגשין ברחיצה, ואין תועלת בו, ואם היה באפשרות ללקוט ולברר המילבן מן הפירות הרי הוא כיוצא בו דיפול האיסור זה בבירא אלא עכ"ח הוא דבר שא"א כי מי הוא זה שימלא לבו לבדוק כל גרעין וגרעין של שעורים לאחר הרחיצה ולראות שאין בו מילבין דבוקה שם.

ומעלתו רוצה לעמוד על הנסיון והוא כנמנע, ומפני כך נפל בטעות וכו' ולפי דבריו נצחק על הפוסקים שאבדו ממונן של ישראל לאסור פירות שיש בו מילבין הלא יש היתק ברותחין וכו' ולא התירו רותחין אלא שמא יש בקטניות תולעת שלא רחשו עדיין ישימו ברותחין וימות התולעת בלי רחישה משא"כ בתולע שכבר ריחש כמו המילבן אינו מועיל רותחין ולא רחיצה והדברים מבוארים בסי' פ"ד ס"ח. ובסופו סיים וז"ל אמר הצעיר חנוך מש"כ לעיל שהעידו שביש מקומות התירו לרחוץ הפירות ותבואה שיש בהן מילבין, אמת אגיד שחקרתי באותן מקומות להרבנים ההם ואמרו שכך התירו בקיץ שחוששין שמה יתליע השעורים ופירות במילבין התייעצו לרחוץ אותם ולייבשם אח"כ ועי"ז לא יבאו בקל למילבן בהם אבל לאחר שנודע שיש בהם מילבן לא התירו כלל ומודים שאסור ע"כ.

מבואר דרחיצה לא מהני כלל לענין בדיקה וכן הבאתי בשם מרן הח"ס וכן האמת בלי פקפוק ולכן לפענ"ד אין עצה רק לבדוק כל עלה ועלה אפילו לאחר הרחיצה וכיון שנחתך הירק אין לו בדיקה ואסור לאכלו וכמ"ש הפוסקים הנ"ל ועיין גם בתשובה שכתבתי בזה. והגם שיש להאריך בדבר אמנם לאו בעל מלאכה אחת אני ומעולם אני אומר השומע ישמע בפעם ראשון ומי שאינו רוצה לשמוע באמת כי לא לו נתכוונתי ולכן אין לי להתפלפל בדברים יותר וכוונתי בעזה"י להציל בני"י ממכשול אותם השומעים אלי ואין לי ח"ו שום נגיעות בזה.

אלו דברי ידידו בלתי מכירו מוקירו כערכו בלב ונפש,

□ מנשה הקטן

וויכטיגע אינפארמאציע וועגן "בודק" גרינצייג

לכבוד די חשוב'ע מאמעס שיחיו!

מיר, עטליכע פרויען וועלכע זענען אנטוישט און דערשיטערט פון וואס מיר האבן אליין בייגעוואוינט, פילן פאר א פליכט מיטצוטיילן אונזער איבערלעבעניש פאר אנדערע אפצוהאלטן פרעמדע פון געשטרויכלט ווערן.

מיר זענען נתחנך געווארן אז די אלע בלעטערדיגע גרינצייג, ווי קרויט, לעטעס, נוצט מען נישט אָן בודק זיין זייער שטאַט און פאַרזיכטיג. אַנדערע גרינצייג ווי שפינאט (ספינעט"ש) בראקעל"י, קאלי פלאוע"ר, א. א. וו. האט מען זיך בכלל נישט געטרויט צו נוצן. טייל קרויט אויך נישט, ווייל מען קען עס כמעט נישט קלויבן. און אפילו פאר געזונטהייט האט מען עס נישט גענוצט.

לעצטנס איז אויפגעקומען "בודק", וועלכע הייסט ריין פון ווערים. עס איז איבעריג צו זאגן די פרייד וואס האט ארומגענומען אונז מיט אונזערע קרובים און שכנים, אז יעצט וועט מען קענען עסן אלע מינים געזונטע גרינצייג אן שום חשש פון ווערים.

הונדערטער משפחות וואס מיינט טויזענטער נפשות וועלכע האבן זיך אפגעהאלטן שוין פון דורות פון די אלע גרינסן, זענען אויפגעראכטן געווארן. מען האט זיך גענומען דערצו פון די

פרומסטע שטיבער ביז צום פשוט'ן בעל הבית, און צווישן זיי זענען מיר אויך געווען.

מיר אלע זענען געווען זיכער אַז דאָס איז אַ סיסטעם פון דורכקוקן מיט פארגעשריטענע שפאקטיוון בלעטל נאך בלעטל. נאך בעסער ווי מען קען אליין. דער נאמען בודק מיטן בילד פונעם פארגרעסער-גלאז האט אויף יעדן איבערגעלאזט דעם איינדרוק.

צו אונזער באדויערן האבן מיר געהאט א מיאוס'ן ביטערן דורכפאל. מיר האבן געפונען ווערים מיט אנדערע שרצים און בריוח קריכן אויף די בלעטער פון קרויט און לעטעס, און אויך אויף די ספינאט"ש און בראקל"י א.א.וו.

מיר קענען מיט ווערטער נישט שילדערן אונזער אנטוישונג (דיסאפאינטמענ"ט) ווען מיר האבן זיך דערוואוסט אז צוביסלעך קומען ארויס אלץ מער און מער מענטשן מיט די זעלבע איבערצייגונג ווי אונז, ברענגענדיג צום אויספיר אז דאס איז נישט קיין צופאל, נאר א נארמאלע זאך.

נאך פארשידענע חקירות ודרישות דערוויסן מיר זיך אז מען הייבט נישט אן בודק זיין. עס איז בלויז א סיסטעם פון שווענקען און שפריצן וואסער. קוקט גוט אויף דעם סימבאל פון "בודק" דא אויבן, וועט איר זען ווי אזוי עס לייענט זיך אויף דער ענגלישער שפראך, אז עס איז בלויז געוואשן און גערייניקט געווארן און גארנישט מער. ביטע באטראכט עס פארזיכטיג.

מיט אויגן פול מיט טרערן און טיפן הארץ ווייטאג גיסן מיר אויס אונזער פארביטערונג אויף דעם שטיקל פאפיר.

מיר, מאמעס פון אידישע נפשות, דאס מיליטער פון רבש"ע, וועלכע פילן די גרויסע אחריות פון מטמטם זיין, פארשטאפן דאס הארץ פון קליינע נשמה'לעך. מיר ארבעטן און הארעווען ביטער שווער צו געבן און פיטערן נאר 100 פראָצענט כשר. פאר קיין שום געלט וואָלטן מיר נישט געגעבן אומגעקליבענע גרינסן אונזערע טייערע קינדער. ווי אזוי האט מען אונז אזוי מיאוס אפגענארט און צוגעפירט אויך אנדערע טויזנטער נפשות זיך

מטמטם צו זיין מיט ווערים און אנדערע שרצים, וועלכע זענען פארבונדן מיט מערערע לאוין.

איר קענט זיך נישט פארשטעלן מיט וויפיל מסירות-נפש דאס איז אנגעקומען אלע יארן אין דער צייט וואס די נוטרישעניסט פראפאגאנדירן די געוואלדיגע מעלה פון גרינע בלעטער, אז געזונטערס איז נישטא, מיט די וויטאמינען און מינעראלן מיט וואס זיי זענען בארייכערט. פונדעסטוועגן האבן מיר זיך נישט געטרויט אנצורירן, געדענקענדיג גוט וואס די חז"ל זאגן אז עס פארשטאפט דאס אידיש הארץ און פלאנצט איין ביזע מדות מיט אכזריות און כח הטומאה סיי אין הארץ און סיי אין מוח, לעבענדיג מיט בטחון, אז בזכות זה וועט הש"ת העלפן און די קינדער וועלן אויפואקסן ערליכע אידען.

און דא פלוצלונג אזוי ביטער אריינצופאלן דורך הוילע פראפאגאנדע. וויפיל טרערן, הארצווייטאג, שלאפלאזע נעכט און צעבראכנקייט דאס האט אפגעקאסט אונז און די אלע מאמעס מיט וועמען מיר האבן גערעדט, איז שווער אפצומאלן. אפשר איז דאס אן עונש מן השמים פארן פארלאזן זיך אויף רעקלאמען און פראפאגאנדע אן חקירות ודרישות ביי אזעלכע ערנסטע ענינים.

לויט די אָנווייזונגען פון רבנים שליט"א פֿאַר וועמען מיר האָבן געוויזן די ווערים, זענען מיר באַאויפטראַגט געוואָרן דאָס מפרסם צו זיין, און זאָלן אַלע וועלכע האָבן מדקדק געווען אַלע יאָרן זיך ווייטער אויך אָפהאַלטן און נישט נכשל ווערן.

מיר בעטן יעדען וואס באקומט דעם בריוו זאל עס מפרסם זיין צווישן זיינע נאענטע און באקאנטע. דורכדעם וועט מען מציל זיין אידישע קינדער פון מכשולות, און מקבל זיין די תורה מיט ריינע הערצער און נשמות.

די פאלגענדע רבנים האבן שוין געזען דעם פראבלעם פון די ווערים, און זיי ראטן נישט צו עסן: הגה"צ מאונגוואר, הגה"צ מאדווארי, הגה"צ מקאשוי.

אויך אין קונטרס אויף פסח תשנ"ה פון הרב בלומענקראנץ שליט"א שרייבט ער, אז "בודק" איז נישט ריין פון ווערים.